

**Methodologie voor onderzoek
in de verpleegkunde**

Foeke van der Zee

Inhoudsopgave

1. Onderzoek, wat is dat eigenlijk.....	1
1.1 Hoe is onderzoek te omschrijven.....	1
1.2 Is de onderzoeker een probleemoplosser of is hij een adviseur	3
1.3 Onderzoeken is niet hetzelfde als leren, ontdekken of uitvinden.....	4
1.4 Wat maakt wetenschappelijk onderzoek zo specifiek.....	5
1.5 Wat maakt verpleegkundig onderzoek zo specifiek.....	6
1.6 Het handelingsmodel, wat doet een onderzoeker zoal	7
1.7 Het model is toepasbaar op elk onderzoek	11
1.8 Onderzoek en theorie.....	14
Vragen en opdrachten	17
2. De eerste stap: probleem- en vraagstelling.....	19
2.1 Wat is een probleemstelling en wat is een vraagstelling.....	19
2.2 De probleemstelling is het startpunt.....	20
2.3 Uitwerking van de probleemstelling in vraagstellingen.....	22
2.4 Het uitwerken van de vraagstelling	24
2.4.1 Eisen aan de vraagstelling.....	24
2.4.2 Typen vraagstellingen.....	25
2.4.3 Hoe herken je een slechte vraagstelling.....	26
2.5 Leg de uitkomst vast.....	28
2.6 Wie is verantwoordelijk voor de juiste formulering	29
Vragen en opdrachten	32
3. De tweede stap: het onderzoeksdesign.....	34
3.1 Wat is een design	35
3.2 Hoe stel je een onderzoeksdesign op	35
3.3 Voorbeelden van concrete invullingen van het onderzoeksdesign	36
3.4 Het onderzoeksdesign als basis voor het opstellen van redeneringen	38
3.5 Matchen en randomiseren	39
3.6 Het onderzoeksdesign helpt je het onderzoek op te zetten	42
3.7 Een specifiek geval: placebo's	45
3.8 Experimentele en niet-experimentele variabelen	46
Vragen en opdrachten	48

4. De derde stap: meetinstrumenten.....	50
4.1 Wat is meten	50
4.2 Welke manieren van meten zijn er.....	51
4.3 Hoe maak je een gegevensbestand.....	54
4.4 Wat zijn goede meetinstrumenten	56
4.4.1 Is het instrument valide	56
4.4.2 Levert het instrument betrouwbare resultaten.....	60
4.4.3 Kan het meetinstrument voldoende discrimineren.....	61
4.5 Hoe kies je het juiste meetinstrument.....	62
Vragen en opdrachten	64
5. De vierde stap: populatie en steekproef.....	66
5.1 Redenen om een steekproef te trekken	66
5.2 De terminologie van populatie naar respons.....	67
5.3 Welke manieren van steekproeftrekken zijn er	69
5.4 Welke eisen stelt men aan de steekproef	74
5.4.1 Representativiteit, wat is het en hoe stel je het vast.....	74
5.4.2 Hoe groot moet een steekproef zijn	78
Vragen en opdrachten	81
6. De vijfde stap: de analyseopzet.....	83
6.1 Het soort gegeven bepaalt de toe te passen analysetechniek.....	83
6.2 Het analyseren van kwalitatief materiaal	84
6.2.1 Het type materiaal	84
6.2.2 Mogelijke analyses op kwalitatieve gegevens	88
6.2.3 Kwalitatieve gegevens omzetten naar kwantitatieve gegevens	89
6.3 Het analyseren van kwantitatieve gegevens.....	90
6.3.1 Wat is het niveau van een variabele, en waarom moet je dat weten.....	91
6.3.2 Het kiezen van de juiste statistische toets	93
6.3.3 Hoe verlopen statistische toetsprocedures	96
6.4 Het feitelijk analyseplan.....	101
Vragen en opdrachten	102
7. De zesde stap: verzamel de gegevens	105
7.1 Hoe ga je fatsoenlijk met de deelnemers van het onderzoek om.....	106
7.2 Uitval	108

7.2.1 Legitieme en ongeoorloofde uitval.....	108
7.2.2 Selectieve uitval	109
7.3 Non-responsonderzoek.....	109
7.4 Voorkomen van uitval en responsverhogende maatregelen	111
7.4.1 Problemen bij de benaderde personen	111
7.4.2 De presentatie.....	113
7.4.3 Anonimiteit is leuk, maar niet altijd mogelijk.....	115
7.4.4 Soms helpt een kleine beloning	116
7.4.5 Een herinnering afgeven helpt altijd	117
7.4.6 Houd rekening met het tijdstip	118
7.5 Voorkom ongewenste invloed van anderen.....	118
Vragen en opdrachten	121
8. De zevende stap: analyseer de gegevens en interpreteer de resultaten	123
8.1 De gegevens invoeren in een databestand.....	123
8.2 Analyse van de respons	127
8.3 Voer de analyses voor de kwalitatieve gegevens uit	128
8.3.1 Kun je met kwalitatief materiaal ook vergelijkingen maken	128
8.3.2 Protocolanalyse is een goede en handige techniek	130
8.4 Uitvoeren van de analyses op het kwantitatieve materiaal	134
8.4.1 De ingevoerde gegevens controleren	134
8.4.2 Beschrijving van de respons en representativiteit.....	135
8.4.3 Statistische analyses ter beantwoording van de onderzoeksvraag	136
8.4.4 De kwalitatieve fase in de kwantitatieve analyse	136
8.4.5 Aanvullende analyses	138
Vragen en opdrachten	139
9. Achtste stap: schrijf een onderzoeksverslag.....	141
9.1 Hoe zijn onderzoeksverslagen opgebouwd.....	141
9.2 Hoe gebruik je tabellen en grafieken.....	148
9.3 Literatuurverwijzingen	152
9.3.1 Hoe verwijst je in de tekst naar auteurs	152
9.3.2 Hoe stel je de literatuurlijst op.....	155
Vragen en opdrachten	159
10. Het managen van een onderzoeksproject	160
10.1 Contacten met de opdrachtgever	161
10.2 Bemensing van het onderzoeksproject	162

10.3	Zorg voor materiaal.....	163
10.4	Financiering.....	163
10.5	Timemanagement	165
	Vragen en opdrachten	168
11.	Zelf een meetinstrument maken	169
11.1	Overschrijven.....	170
11.1.1	Er zijn twee uitersten in de meetmethode 'overschrijven'	170
11.1.2	Hoe verloopt het overschrijven als proces.....	171
11.1.3	Je wapenen tegen fouten.....	172
11.1.4	Adviezen om overschrijven als meetinstrument te gebruiken	174
11.2	Observeren.....	176
11.2.1	De toevallige observatie	176
11.2.2	Hoe verricht je systematische observaties.....	176
11.2.3	De houding van de onderzoeker als observator	177
11.2.4	Hoe verhoog je de betrouwbaarheid en de validiteit van observaties	181
11.3	Interviewen.....	182
11.3.1	Welke vormen van interview zijn er	182
11.3.2	Er zijn drie vormen voor de afname.....	183
11.3.3	Het interview voorbereiden	184
11.3.4	De taken van de interviewer tijdens het interview	184
11.3.5	Het nawerk, de afhandeling	185
11.4	Groepsbijeenkomsten	186
11.4.1	Welke vormen van groepsbijeenkomsten zijn er	186
11.4.2.	De samenstelling van de groep.....	188
11.4.3	De gespreksleider.....	189
11.4.4.	Analyseren, verwerken van de data	189
11.5	Enquêteren.....	190
11.5.1	Wat bedoelen we met de term enquête.....	190
11.5.2	Wat is het verschil tussen enquêteren en interviewen.....	190
11.5.3	Wat voor soorten vragen kunnen voorkomen in een vragenlijst.....	192
11.5.4	Eisen aan de vragen.....	195
11.5.5	Eisen aan de antwoorden.....	197
11.5.6	Test je vragenlijst	199
11.5.7	Manieren van afnemen van vragenlijsten.....	201
	Vragen en opdrachten	207

12. Toch een beetje statistiek.....	209
12.1 Een nominale variabele beschrijven.....	212
12.2 Een continue variabele beschrijven	216
12.3 Een kruistabel maken.....	222
12.4 Een verschil tussen twee gemiddelden vaststellen.....	225
12.4.1 De Student t-toets voor groepen.....	226
12.4.2 De student t-toets voor gepaarde waarnemingen	228
12.5 Een samenhang tussen twee variabelen	230
12.6 Statistische software.....	235
Vragen en opdrachten	235
13. Typen onderzoek (een algemene indeling)	237
13.1 Indeling naar vraagstelling	237
13.1.1 Exploratief onderzoek.....	238
13.1.2 Beschrijvend onderzoek.....	239
13.1.3 Vergelijkend onderzoek.....	240
13.1.4 Evaluatieonderzoek.....	241
13.1.5 Verklarend onderzoek.....	242
13.1.6 Longitudinaal onderzoek	243
13.2 Indeling naar plaats waar de gegevens zijn verzameld	245
13.2.1 Bureauonderzoek.....	245
13.2.2 Veldonderzoek.....	246
13.2.3 Laboratoriumonderzoek.....	250
13.2.4 Simulatieonderzoek	251
13.3 Grootschalig of kleinschalig onderzoek (inclusief de casestudie)	252
13.4 De onderzoekskubus	253
Vragen en opdrachten	256
14. Onderzoek in de praktijk	257
Bronnen	262
Zakenregister	263